

Verslag informatiebijeenkomst Energielandschap van de Toekomst (Stedelijk)

Stadhuis Zwolle, Grote Kerkplein 15, Zwolle, 16.30 - 19.30 uur

Gepubliceerd 8 februari 2018

Digitale presentaties bij deze bijeenkomst zijn te vinden in [bijlage 17](#) en [bijlage 18](#)

Peter van Rooy, directeur Coöperatie NederlandBovenWater

Het gros van de inzendingen van de Habiforum/NLBW prijsvraag *Waterlandschap van de Toekomst* (2001) heeft de weg naar realisatie gevonden; niet per definitie binnen Nederland. Garantie op realisatie is er bij de huidige prijsvraag niet, maar er ontstaan netwerken; ook op de Energiemanifestatie in januari 2019. Het gaat dan niet alleen om de ideeën van de winnaars, iedereen doet mee. Het gedachtegoed moet doorsijpelen.

De energieopgave is groot, zie ook het Nationaal perspectief [Energie & Ruimte](#). Met de prijsvraag wordt een appèl gedaan aan de deelnemers; overheden komen er alleen niet.

Voor de prijsvraag is gekozen voor een focus op drie gebieden: Landelijk, Stedelijk en Waterlijk. Zwolle heeft forse ambities als het gaat om energietransitie in stedelijke context.

De informatiebijeenkomst over het landelijk gebied, die op 18 januari in Breda zou plaatsvinden, moest vanwege de storm worden afgelast. Iedereen die zich hiervoor had aangemeld is tijdig afgebeeld. De infobijeenkomst wordt niet op een ander moment gehouden. Vragen over het landelijk gebied kunnen vanavond gesteld worden, en via de vragenronde.

Ambities voor de prijsvraag, Michiel van Willigen (wethouder, gemeente Zwolle)

Uit het overzicht van Subsidieaanvragen voor Duurzame Energieproductie (SDE-aanvragen) van afgelopen voorjaar, bleek dat vanuit Zwolle veel aanvragen zijn gedaan. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de mentale energie in de streek en met de groei van de stad. Zwolle staat 'in de groeistand'. De stad is vrij compact en er is weinig buitengebied. Zwolle wil een duurzame omgeving en op lange termijn duurzaam groeien richting 140.000/145.000 inwoners in 2045. Er is een goed ondernemersklimaat, ook bij de bewoners. Zwolle heeft reeds 4,5 miljoen geïnvesteerd in energie; daar komt nog 7,5 miljoen bij.

De Willigen brengt vier punten voor inschrijvers naar voren:

- (1) Zwolle is een stad met gepaste trots;
- (2) nabuurschap; niet alleen in de stad maar in de hele regio, met 20 gemeenten; het betrekken van partners en netwerken wordt aangeraden;
- (3) creativiteit; er zijn veel creatieve opleidingen in Zwolle en met deze prijsvraag worden nieuwe creatieve wegen ontdekt;
- (4) de omgeving; kijk niet alleen naar de stad maar bijvoorbeeld ook naar de Mastenbroekerpolder, op 10 minuten fietsen, inspireert groen te denken en groen te doen.

Energie heeft altijd impact gehad op de omgeving. Daar moet de overheid aan de voorkant richting aan geven. De energietransitie is een gezamenlijke opgave waarvoor de oplossing samen bedacht moet worden. Het plan om windmolens dicht tegen de stad te bouwen leverde enorme discussie op. Dat heeft geleid tot het opstellen van de [Zwolse Energiegids](#). Samen met RoyalHaskoningDHV zijn kaarten opgesteld en is een verkenning gedaan voor het opwekken van energie met wind, water zon en geothermie. De gids is enthousiast ontvangen door de gemeenteraad: we willen in Zwolle zelf aan het roer staan, niet wachten tot er een buitenlandse investeerder komt.

Zwolle begint niet bij niets. In 2016 is Zwolle tot Solar City verkozen. Er zijn veel particuliere zonnepanelen; het grootste zonnedak van Nederland ligt in Zwolle. Onlangs is het plan voor een zonnepark van 8 hectare goedgekeurd. De oude Harculocentrale is gesloopt, daar komt zon voor terug. Ook is op het bedrijventerrein Hessenpoort ruimte gereserveerd voor zonne-energie. De gemeente is dus al een tijdje bezig maar wil er vaart achter zetten. De gemeente kiest er vooralsnog

niet voor om zelf het voortouw te nemen, maar wil initiatieven uit de samenleving faciliteren. We zijn op zoek naar draagvlak en naar een Zwolse aanpak, dus niet zozeer naar ideeën die voor een andere plek zijn gemaakt en op Zwolle worden geprojecteerd.

Energietransitie in de gemeente Zwolle, Maarten Epema (gemeente Zwolle)

Zwolle wil in 2025 25% CO2 besparen ten opzichte van 1990, en van de resterende energiebehoefte 25% in Zwolle opwekken, zie [Ambitiedocument Energietransitie](#). Hiertoe is voor het onderdeel grootschalige opwekking recent ook een beleidskader vastgesteld, de Zwolse Energiegids. De CO2 uitstoot van particulieren is licht gedaald, die van bedrijven sterk gestegen. Verbruik van elektriciteit zal toenemen ten koste van gasverbruik, o.a. ook door de opkomst van all-electric concepten voor gebouwen en de elektrische auto. Zwolle groeit, de vraag naar energie kent daardoor een autonome groei waardoor de CO2 reductie opgave groter wordt. Er zijn aanvragen voor 60MW aan zonne-energie in behandeling. Voor zonne-energie zijn niet zoveel beperkingen. Vraag is wel of 900 hectare buitengebied volgebouwd moet worden met zonnepanelen. Het is niet de bedoeling dat zomaar een project wordt gestart, bewoners en zeker grondeigenaren moeten weten wat ze kunnen verwachten. Een goede participatie en communicatie aanpak, voorafgaand aan het formele RO-proces, zijn daarom in de Energiegids een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast wil Zwolle dat initiatieven voor grootschalige opwekking ook bijdragen aan lokale sociale en economische groei.

Op het gebied van waterkracht kan ongeveer 5% van de behoefte uit de IJssel worden gehaald. De gemeente heeft voor geothermie enkele locaties waar dit geologisch gezien kan. Momenteel wordt de haalbaarheid van geothermie onderzocht.

Op de kaart van windenergie zijn de groene vlekken plekken waar windenergie geconcentreerd kan worden. Uit stadsgesprekken bleek dat er geen draagvlak is voor 'speldenprikken' maar juist voor concentratie van windmolens. Beperkende factoren zijn de laagvliegroutes van Defensie over het gebied. Als daar wat aan verandert nemen de mogelijkheden toe. Het zou mooi zijn als meer maatregelen in één gebied worden gecombineerd.

Omgevingsvisie Zwolle: de opgaven van de stad, Saskia Engbers (Gemeente Zwolle)

Het nu geldende structuurplan is voor de crisis opgesteld. Het is verouderd en de energieopgave zit daar niet in. De gemeente werkt aan de Omgevingsvisie Zwolle; daarin is de energietransitie een kernopgave. De lokale overheid vervult een belangrijke rol in de stad, maar we doen het samen. Ook de positie van de stad verandert: de Hanzelijn heeft Zwolle dichterbij de Randstad gebracht, interstedelijke netwerken worden belangrijker en er is veel mobiliteitstoename.

Monofunctionele gebieden verliezen aantrekkingskracht, met name kantoorgebieden uit de jaren '90 die niet centraal liggen en alleen goed bereikbaar zijn met de auto. De dynamiek zit in de binnenstad. Daar is behoefte aan nieuwe kantoren. Zwolle heeft zeven sporen en is het tweede spooknooppunt van Nederland, het stationsgebied wordt alleen maar belangrijker. Het gaat niet alleen om het centrum, maar ook om het gebied tegen de binnenstad aan en het Hanzeland.

30 oktober 2017 is deel 1 van de Zwolse Omgevingsvisie vastgesteld. Dat deel gaat over de kernopgave en ambities, maar er is nog geen nieuw planologisch kader. Dat is nog steeds het vigerende structuurplan tot deel 2 van de Omgevingsvisie gereed is.

Zwollenaars hebben een sterke identiteit, ze zijn trots. Er gaat een enorme kracht uit van de stad, dat is een kwaliteit waarmee nieuwe kwaliteit kan worden gemaakt. Het gaat niet alleen om de stad, maar ook om de regio. Op [Regio Zwolle](#) is veel economische informatie te vinden, maar ook informatie over opgaven die regionaal moeten worden opgepakt, zoals de energieopgave. De wil om samen wat te doen in de regio is er.

In de stad is een steeds grotere bewustwording, dat klimaatverandering deze deltatad kwetsbaar maakt. Er is een grote opgave, waarbij gebruik gemaakt moet worden van de natuurlijke omstandigheden van de stad. Daar zijn we van afhankelijk voor het voortbestaan. Zwolle heeft een

waterprobleem. Het water komt van alle kanten: de Sallandse Weteringen, Vecht, IJssel, het IJsselmeer en vanuit de lucht en het grondwater. Er is een groot achterland dat op Zwolle afwatert. Er zijn veel keringen en dijken rond Zwolle waar slim en innovatief mee kan worden omgegaan. Bijvoorbeeld groen-blaauwe structuren om water op te vangen, want dijken helpen niet tegen hoosbuien. Zwolle is ook een echte fietsstad. Er is jaren veel geïnvesteerd in goede verbindingen. Omdat Zwolle een compacte stad is zit je zo in het buitengebied met verschillende landschapstypen.

Zwolle stedenbouwkundig, Henk Snel (gemeente Zwolle)

Zwolle wordt niet afgeschermd van het landschap door snelwegen rondom de stad. In Zwolle loopt de snelweg dwars door de stad heen. Hierdoor staat de stad in open contact met het landschap. Achter de Omgevingsvisie zitten veel verschillende kaartlagen zoals tijdens de [presentatie](#) wordt getoond.

De gemeente is al jaren bezig met het weghalen van auto's van de pleinen in Zwolle zodat ruimte ontstaat voor terrassen en markt en er leven kan ontstaan. In de nieuwe wijk Stadshagen zullen uiteindelijk 30.000 mensen wonen. Hiermee is Stadshagen een van de grootste VINEX-locaties van Nederland.

De naam Zwolle betekent letterlijk 'een gezwollen plek in het landschap'. Aartsengel Michaël is de beschermheilige van de stad, juist vanwege de ophoging. Ook stond de hoogste kerk in Zwolle, maar deze is in de 17de eeuw afgebrand.

In de spoorzone moeten 12.000 fietsen een plek krijgen. Aan de voorzijde komt een fietskelder voor vijfduizend fietsen. De spoorzone moet de aanjager van de stad zijn. Daar horen andere vormen van stedelijkheid bij die we nu nog niet kennen.

Toelichting op de prijsvraagprocedure, Cilly Jansen (directeur, Architectuur Lokaal)

De toelichting op de prijsvraagprocedure is te vinden in [bijlage 17](#).

Vragen en antwoorden

De vragen en antwoorden zijn/worden opgenomen in de eerstvolgende Nota van inlichtingen (publicatiedatum uiterlijk 9 februari 2018).